Koululautakunnan lausunto tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen 2024

Koululk 31.10.2025 § 98
463/02.06.01/2024

Valmistelija Vt. sivistystoimenjohtaja Kinnunen Petteri

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Kunnanvaltuusto on käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2024 (oheismateriaalina) 23.6.2025 § 74 ja velvoittanut kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden lokakuun loppuun mennessä havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Koululautakunta on analysoinut tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2024 sivistystoimea ja koululautakunnan alaista palvelutuotantoa koskevat huomiot ja vastaa niihin seuraavasti:

Varhaiskasvatusta (päiväkoteja) ja koulutointa (esi- ja perusopetus sekä lukio) koskevat jäljempänä koululautakunnan vastauksissa soveltuvin osin samankaltaiset asiat ja ilmiöt. Kasvatustavoitteet ja -periaatteet ovat lakisääteisiä ja niin päiväkodeissa kuin kouluissakin pyritään kasvatuksella samoihin päämääriin eli antamaan lapsille ja nuorille lähtökohdat, joilla nämä pärjäävät paitsi jatko-opinnoissa myös arkielämässä ja tulevat toimeen itsensä ja toisten ihmisten kanssa. Opetussuunnitelmalliset tavoitteet koskevat niin esiopetuksen kuin koulujenkin oppilaita; varhaiskasvatuksen toimintaa säätelee varhaiskasvatuslaki. Koko koululautakunnan alaisen toiminnan henkilöstöä koskevat samanlaiset ammattieettiset ja -moraaliset tavat toimia kasvatustyössä lasten ja nuorten kanssa.

1. Oppilashuollon psyko-sosiaalisten palveluiden riittävyys

Tarkastuslautakunnan pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että sivistystoimessa huolehditaan riittävien kouluterveydenhoitaja- ja kuraattoripalveluiden takaaminen kittiläläisille lapsille ja nuorille.

Koululautakunnan vastaus:

- Sivistystoimi käy aktiivisesti kunnanhallituksen ja valtuuston päätöksiä tukien vuoropuhelua ja neuvotteluja hyvinvointialueen kanssa. Edellytämme hyvinvointialueelta, että kouluterveydenhuollon ja opiskeluhuollon palvelut (kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, koulupsykologi) täyttävät

vähintään lakisääteiset mitoitukset sekä vastaavat myös oppilaiden kasvaviin tarpeisiin. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tiivistetään yhteisten toimintamallien varmistamiseksi. Lukiorakennuksen tulevassa saneerauksessa on otettu huomioon psyko-sosiaalisten oppilashuoltopalveluiden turvaaminen siten, että saneerauksessa oppilashuollon henkilöstölle tehdään omat erilliset työtilat koululääkärille, kouluterveydenhoitajalle, koulupsykologille ja koulukuraattorille.
- Etsivän nuorisotyön ja koulunuorisotyön rooli oppilaiden tukemisessa tunnistetaan, ja näiden tukipalveluiden resurssien riittävyys sivistystoimen sisällä varmistetaan.

2. Kiusaamisen ja häiriökäyttäytymisen ennaltaehkäiseminen, niihin puuttuminen sekä sääntöjen noudattamisen valvonta

Tarkastuslautakunnan esittämä huoli kiusaamisesta ja häiriökäyttäytymisestä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä edellytys sääntöjen ja toimintaperiaatteiden noudattamisesta on tiedostettu myös päiväkotien ja koulujen arkityössä. Sivistystoimi jakaa huolen häiriökäyttäytymisestä ja pahoinvoinnista.

Koululautakunnan vastaus:

- Sivistystoimi edellyttää, että koulujen ja päiväkotien tulee olla edelläkävijöitä siinä, että sääntöjen ja periaatteiden noudattamista vaaditaan johdonmukaisesti. Korostetaan myös työntekijöitten vastuuta esimerkin näyttäjinä ja sitä, että työntekijät itse toimivat ammatillisesti ja toisia (niin lapsia ja nuoria kuin työtovereitakin) kohtaan. Kouluilla ja päiväkodeilla on jo järjestetty tilaisuuksia, joissa on käsitelty käytännöt kiusaamistilanteiden ennaltaehkäisemisessä ja hoitamisessa. Tätä yhteistyötä vanhempien kanssa vahvistetaan edelleen.
- Koulujen oppilaiden häiriökäyttäytymiseen ja kiusaamiseen puuttuminen voidaan vaikuttaa sekä opetussuunnitelman tasolla, mitä tarkastuslautakunta arviointikertomuksessaan sivistystoimelta edellyttää, että myös koulun toimintakulttuurin kautta. Soveltuvin osin seuraavia periaatteita noudatetaan myös päiväkotien kasvatustoiminnassa.
- Kansallisella tasolla ja paikallisella tasolla kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa annetaan ja määritellään muun muassa Lapsuuden itseisarvo eli varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa eikä keneltäkään.

  Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja Kittilän varhaiskasvatussuunnitelmassa annetaan ja määritellään kansallisella ja paikallisella tasolla, että

  - kasvatushenkilöstön tulee kiinnittää huomiota omaan toimintaansa ja vuorovaikutukseen, jotta kasvuympäristö on lapselle turvallinen ja toista kunnioittava. Henkilöstö toimii mallina lapsille.
  - yhteistyöhön perustuva toiminta luo mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lasten kanssa harjoitellaan asettumista toisen asemaan, opetellaan tarkastelemaan

asioita eri näkökulmista sekä ratkaisemaan ristiriitatilanteita rakentavasti.
- varhaiskasvatuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti kiusaamisen ennaltaehkäisyyn. Huoltajien ja henkilöstön yhteinen näkemys kiusaamisen ehkäisystä on tärkeää löytää.

Koulujen opetussuunnitelmassa ja opetussuunnitelman perusteissa annetaan ja määritellään kansallisella ja paikallisella tasolla

- koulun arvoperusta, oppimiskäsitys sekä keskeiset tavoitteet kasvatukselle. OPS sisältää velvoitteet oppilaiden hyvinvoinnin, turvallisuuden ja osallisuuden edistämisestä.
- toimintamallit, joilla koulussa esimerkiksi puututaan häiriökäyttäytymiseen ja kiusaamiseen. Opetussuunnitelmassa edellytetään, että kouluilla on olemassa selkeät järjestyssäännöt sekä suunnitelmat ja menettelytavat kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseen ja niihin puuttumiseen (esimerkiksi Kouluturvallisuussuunnitelma ja laajemmat hyvinvointisuunnitelmat). Opetussuunnitelmassa voidaan määrätä, että kouluilla on käytössään tiettyjä menetelmiä. Kittilän kunnassa on käytössä vertaissovittelut (Verso) sekä kaikilla kouluilla KiVa-koulumalli.
- opetuksen sisältöjä eli opetussuunnitelma ohjaa sitä, miten sosiaalisia taitoja, tunnetaitoja, vastuullisuutta ja etiikkaa opetetaan eri oppiaineissa, esimerkiksi elämänkatsomustiedossa, uskonnossa, terveystiedossa oppisisältöinä, mutta sosiaalisia taitoja opetellaan myös paitsi kaikissa kouluaineissa myös kaikissa koulun tapahtumissa ja kasvatustilanteissa.

Koulun ja päiväkodin toimintakulttuurilla eli tavoilla, joilla kouluyhteisössä tai päiväkotiyhteisössä toimitaan, on myös keskeinen mahdollisuus vaikuttaa lasten ja nuorten käyttäytymiseen ja sitä kautta myös ei-toivottuun häiriökäyttäytymiseen tai kiusaamiseen. On tärkeää, että kouluissa ja päiväkodeissa johtajan johdolla keskustellaan ja myös arkityössä edellytetään, että

- yhteisesti sovitut ja vaikkapa opetussuunnitelmassa määrätyt asiat toteutuvat käytännössä ja miten kouluyhteisö (henkilökunta, oppilaat ja huoltajat) ne kokevat. Koulun ilmapiiri, vuorovaikutuksen laatu ja yhteisöllisyys ovat avainasemassa.
- kuinka johdonmukaisesti ja nopeasti koko henkilökunta (rehtorit/johtajat, opettajat, ohjaajat, siivoojat, keittäjät jne.) puuttuu häiriökäyttäytymiseen ja kiusaamiseen. On siis olennaista, että kaikki henkilökunnan jäsenet sitoutuvat yhteisesti päätettyihin asioihin ja noudattavat niitä myös itse. Jos opetussuunnitelmassa määrätään toimimaan jollakin tavalla, mutta henkilökunta ei itse sitoudu siihen tai valvo määräysten toteutumista, on hankala edellyttää samoja asioita lapsilta ja nuoriltakaan.
- Kodin ja koulun välisen yhteistyön onnistumisen kannalta on olennaista, miten aktiivisesti ja avoimesti yhteistyötä vanhempien kanssa tehdään sääntöjen ja kasvatustyön tueksi. Koulu on lakisääteisesti velvollinen tekemään

yhteistyötä, mutta tärkeää on myös aidosti omalla toimnnalla saavuttaa huoltajien luottamus koulun tekemiseen.

Tehokas häiriökäyttäytymiseen ja kiusaamiseen puuttuminen edellyttää, että opetussuunnitelmassa määrätyt menettelytavat koululla ovat selkeät, ja koulun toimintakulttuuri tukee niiden johdonmukaista ja ennakoivaa soveltamista. Tähän sivistystoimessa on kiinnitetty huomiota ja kiinnitetään huomiota jatkossakin. Toimintamalleja haastaviin tilanteisiin selkeytetään edelleen ja varmistetaan henkilökunnan sitoutuminen ja osaaminen niiden käytössä. Haastava asiakaskunta edellyttää henkilöstöltä erityistä ammattitaitoa ja jaksamista. Tätä tuetaan systemaattisilla koulutusmahdollisuuksilla ja panostamalla työhyvinvointiin. Koulunuorisotyö tukee koulujen kasvatustoimintaa ja myös valmennuskeskus Osmanpesä jatkaa työtään elämänhallinnan ongelmien parissa.

3. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Tarkastuslautakunta kannustaa järjestämään vanhemmille tilaisuuksia ja tiedottamaan aktiivisesti toimintaperiaatteiden noudattamisen tärkeydestä sekä vahvistamaan kodin ja koulun yhteistyötä lasten kasvatuksessa.

Koululautakunnan vastaus:

Sivistystoimessa tiedostetaan, että kodin ja koulun yhteistyötä tulee vahvistaa ja monipuolistaa jatkuvasti. Yhteistyön merkitykseen on viitattu myös edellä koululautakunnan vastauksen kohdassa 2.

Yhteistyötä voidaan monipuolistaa järjestämällä esimerkiksi teemapäiviä ja avoimien ovien tapahtumia. Koulujen ja päiväkotien toimintaperiaatteista tiedottamista tehostetaan. Yhteiset pelisäännöt ja niiden noudattaminen tuodaan vanhempien tietoon. Sääntöjen merkitys oppimisen, kasvun ja yleisen järjestyksen turvaamisessa tuodaan vanhemmille entistä selkeämmin esille eri kanavissa ja tilaisuuksissa. Perhekeskuksen mahdollisuuksia koulutoimen ulkopuolisena toimijana voidaan hyödyntää esimerkiksi kehittäjävanhemmilta saadun palautteen avulla tiedottamisen kanavien ja sisällön kehittämisessä.

4. Perusopetuksen ja lukion numeeriset tavoitteet

Tarkastuslautakunta toteaa perusopetuksen ja lukion tavoitteiden toteutumisen osalta, että taloudelliset tavoitteet toteutuivat ja toiminnalliset tavoitteet pääosin. Numeerisista tavoitteista kuitenkin vain osa (5/10) toteutui.

Koululautakunnan vastaus:

- Asetettujen tavoitteiden toteutumiseen kiinnitetään jatkossa huomiota ja toteutumista seurataan jatkuvasti läpi vuoden.
- Toteutumattomat mittareiden osalta todetaan, että kaikki peruskoulun päättäneet sijoittuivat jatko-opintoihin. Ohjausta lukioon hakeutumisen osalta vahvistetaan ja perusopetuksen kerhotoiminnan tarjontaa kehitetään vastaamaan oppilaiden tarpeita, jotta osallistumisaste nousee.
- Pätevien opettajien osuus (85/99) on suoraan kytköksissä koululautakunnan vastauksen seuraavaan kohtaan 5 (Henkilöstön

saatavuus ja pysyvyys). Asian merkitys tiedostetaan ja sitä pidetään tärkeänä.

5. Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys

Tarkastuslautakunta on huolissaan henkilöstön saatavuudesta ja pysyvyydestä todeten, että asuntojen saaminen on usein esteenä työpaikan vastaanottamiselle.

Koululautakunnan vastaus:

- Pätevää henkilöstöä on saatavilla, mutta asuntotilanne estää usein työn vastaanottamisen, mikä heijastuu suoraan pätevien opettajien osuuteen perusopetuksessa tai pätevän henkilöstön saatavuuteen päiväkoteihin.
- Koululautakunta painottaa kunnan johdolle ja kunnanhallitukselle asian kriittisyyttä. Koululautakunta pitää tärkeänä, että aktiivisia toimenpiteitä kunta-asuntojen saatavuuden ja houkuttelevuuden parantamiseksi on tehty kunnassa ja niitä tehdään edelleen.
- Henkilöstön sitouttamista jatketaan vakinaistamalla tehtäviä, parantamalla työhyvinvointia ja tarjoamalla koulutusmahdollisuuksia.

6. Digitaaliset välineet ja verkkoyhteydet

Tarkastuslautakunnan kiinnittää verkkoyhteysongelmien parantamiseen ja muistuttaa koululautakuntaa siitä, että kaikilla kittiläläisillä perusopetuksen oppilailla tulisi oltava käytettävissään päätelaite tarvittaessa.

Koululautakunnan vastaus:

- Tietoliikenneyhteyksiä on parannettu. Päätelaitteita ei ole tällä hetkellä kouluilla niin paljon, että jokaisella oppilaalla olisi oma henkilökohtainen päätelaita jatkuvassa käytössään. Tilannetta ei kuitenkaan koeta ongelmallisena, sillä jokaisella oppilaalla on tarvittaessa käytettävissään päätelaite. Tavoitteena on kuitenkin, että jokaisella perusopetuksen oppilaalla on käytettävissä päätelaite oma henkilökohtainen päätelaite tulevaisuudessa ja tämä varmistetaan suunnitelmallisilla ja jatkuvilla laitehankinnoilla.
- Rehtorit ja koulunjohtajat vievät kouluillaan käytäntöön yhtenäistettyjä käytäntöjä myös digivälineiden hyödyntämisessä. Digitaaliset päätelaitteet oppimisessa eivät saa olla itseisarvo sinänsä, vaan digitaalisuuden ja päätelaitteitten käytön tulee tukea opetusta ja oppimista.

7. Kansainvälistyminen

Tarkastuslautakunnan toteaa, että kansainvälistyminen tulee ottaa jatkossakin huomioon toiminnan suunnittelussa ja tulevissa projekteissa.

Koululautakunnan vastaus:

- Lukio on jo aktiivinen, ja se osallistuu esimerkiksi Erasmus+ -liikkuvuushankkeeseen. Myös kouluilla tapahtuneet ja kouluilta tehdyt kansainväliset vierailut ovat olleet onnistuneita esimerkkejä kansainvälisestä toiminnasta.

- Tulevaisuudessa kansainvälisyys nähdään kilpailuetuna (erityisesti lukion vetovoimaisuudessa) ja osana laadukasta opetusta. Tulevassa toiminnan suunnittelussa ja hanketyössä kansainvälisyys otetaan systemaattisesti huomioon tavoitteena lisätä opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuutta ja verkostoitumista.

8. Lukion vetovoimaisuus ja tavoitteet

Tarkastuslautakunta on huomioinut, että Kittilän lukio on todettu monipuolisen ja korkeatasoisen opetuksen ansiosta vetovoimaiseksi toisen asteen oppilaitokseksi.

Koululautakunnan vastaus:

- Lukio saavutti oppilasmäärätavoitteen (135/120) ja ylioppilaskirjoitusten läpäisyprosentti oli 100 %.
- Alppilukion hakemus- ja oppilasmäärätavoitteet eivät aivan täyttyneet, mutta vuotuinen sisäänotto ylitti tavoitteen. Huomiota kiinnitetään jatkossa markkinoinnin ja rekrytoinnin tehostamiseen. Opiskelijaedustus vapaalaskun FWT-kisoissa ylitti tavoitteen, minkä voidaan katsoa osoittavan, että valmennus on laadukasta. Yhteistyötä Redun Kittilän toimipisteen kanssa jatketaan lukion vetovoimaisuuden ylläpitämiseksi edelleen.
- Koululautakunnan vastauksen kohdassa 7. on todettu, että kansainvälisyys tiedostetaan yhtenä Kittilän koulujen vetovoimatekijänä ja siihen panostetaan jatkossakin.

Koululautakunta toteaa vastauksenaan tarkastuslautakunnalle, että tarkastuslautakunnan huomiot tukevat sivistystoimen tunnistamia kehitystarpeita lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä päiväkotien ja koulujen toimintakulttuurin vahvistamisessa. Koululautakunta sitoutuu omalta osaltaan edistämään näitä tavoitteita käytännön toimenpiteillä.

Koululautakunta toteaa vastauksenaan edelleen tarkastuslautakunnalle, että koululautakunta jatkaa työtä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion toiminnan kehittämiseksi. Keskeisimmät toimenpiteet kohdistuvat henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden varmistamiseen yhteisyössä kunnan johdon kanssa, kansainvälisyysnäkökulman vahvistamiseen sekä pedagogisen työn kehittämiseen haastavan käyttäytymisen hallitsemiseksi.

Esittelijä — Vt. sivistystoimenjohtaja Kinnunen Petteri

Päätösehdotus — Koululautakunta merkitsee tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja lähettää sen edelleen kunnanhallitukselle ja valtuustolle.

Päätös — Koululautakunta päätti lisätä koululautakunnan lausuntoon tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen 2024 seuraavat huomiot:

Kohta 1; psykologin ja psykiatrisen sairaanhoitajan henkilöresurssin riittävyydestä

kohta 2; kännykkäkiellosta toimenpiteenä häiriökäyttäytymisen ja kiusaamisen ehkäisemisestä alakohtaan 8

kohta 5; asuntojen varmistamisesta kunnan työntekijöille lyhyisiin työsuhteisiin rekrytoinnin helpottamiseksi

Kohta 8; yhteistyön tehostamisesta paikallisten talviurheilutoimijoiden kanssa

Koululautakunta merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja päätti lähettää sen edelleen kunnanhallitukselle ja valtuustolle.